

AN-SIKTET

FOLKARE SLÄKTFORSKARFÖRENING

Nr 1

Årg. 26

Februari 2013

VÅRNUMMER

Detta nummer innehåller kallelse till årsmötet men också lite om våra soldater från förr.

Handlingar till ÅRSMÖTET

Sidan 3ff

Kulturväxter och släktforskning

Trädgårdsmästares stora intressen.

Sidan 6f

Måns Månsson

började som barnsoldat.

Sidan 9

Soldater från förr

Sidan 11ff

Bergslagsmässa

på Masugnen i Lindesberg.

Sidan 16

ÅRSMÖTE med föreläsning

i Fridolinsalen Avesta bibliotek
tisdag den 19 mars kl. 18.00

Björn Engström, Klockarnäs, berättar om
”Prins Daniels rötter bland svedjefinnar,
bergsmän och bönder – i bl.a. Svartnäs,
Svärdsjö, Husby, Garpenberg och Grangärde.”

Därefter följer årsmötesförhandlingar (ca kl 20.00).
För att vara röstberättigad skall du ha betalat din
medlemsavgift för 2013!

Läs hela vårens program på sid 15.

FOLKARE SLÄKTFORSKARFÖRENING

Föreningen bildades 9 april 1987 och är ansluten till
Sveriges Släktforskarförbund och
Dalarnas Släktforskarförbund

Postadress: Garmakaregatan 5
774 31 AVESTA

Besöksadress: Garmakaregatan 5, AVESTA
Tel: 076-795 81 87
e-post: folkare.fsf@telia.com

Medlemsavgift: 175 kr
Famijmedlem: 60 kr
Ungdomsmedlem: 50 kr (t o m 20 år)
Medlemmar utanför Sverige 200 kr
Plusgiro 58 45 11 – 0

STYRELSE

Ordförande Birgitta Larhm

tel 0226-55894, e-post: abl.avesta@tele2.se

Vice ordförande Britt-Marie Nygård

tel 0226-54621, e-post: britt.marie.nygard@gmail.com

Kassör Monica Burman

tel 0226-51352, e-post: systermonkan@hotmail.com

Sekreterare Monika Pettersson

tel 0226-52773, e-post: monika.p@delta.telenordia.se

Materialförvaltare Elisabet Eldh

tel 0226-22027, e-post: eeldh@live.se

Suppleant Hans Forsmark

tel 0226-61056, e-post: h.forsmark@telia.com

Suppleant Barbro Vikström

tel 0226-55602, e-post: babba.vikstrom@telia.com

Adjungerad Johnny Eriksson

tel 0225-770178, e-post: johnny.eriksson@storbo.se

Adjungerad Marie Gladh

tel 073-9685094, e-post: venne25@hotmail.com

Adjungerad Sylvia Lundewall

tel 0225-711158, e-post: sylvia@lundewall.st

VALBEREDNING

Bengt-Ove Andersson, sammankallande

tel 0226-22040, e-post: larsols47@hotmail.com

Ingemar Jansson

tel 0226-51399, e-post: i.jansson@globalnet.net

Berit Nylén Åkergren

tel 0226-55182, e-post: lars-berit@telia.com

AN-SIKTET

Redaktörer: Birgitta Larhm och Barbro Vikström
adresser, se ovan

FSFs hemsida: www.avesta-hasse.se/folkare/

Redaktör: Hans Groth
tel 0226-58467, e-post: hans.groth@telia.com

Författaren ansvarar själv för insänt material.
Citat ur An-Siktet får göras om källan anges.

Innehåll:

Dagordning	3
Verksamhetsberättelse	4
Redan i 3-4-årsåldern gick Björn runt med farmor i byn!	6
Styrelsen rapporterar	8
Nya medlemmar	8
Soldat som bevistat många ock svåra campagnier ..	9
NÅDD – Vad är det?	10
Nordisk Vallongenealogi 1580–1750	10
Indelningsverket	11
Centrala Soldatregistret i Skövde	12
Min fader var en ung soldat	13
Efterlyser uppgifter om gruppfoto	14
Soldatforsa! Handbok nr 4	14
Program våren 2013	15
Bergslagsmässan	16

Soldater ur alla synvinklar!

FSFs tema för våren är soldater. Indelta, vanliga värnpliktiga, officerare, beväringar, landstormsmän, stamanställda. Stort eller smält. Alla sorter går lika bra. Skicka in din berättelse redan nu så hinner den med i nästa nummer av An-Siktet.

Vi väntar med spänning!//Redaktörerna

Folkare Släktforskarförening
Garmakaregatan 5
(ingång på gaveln mot Åkes kiosk)
774 31 Avesta
tel 076-795 81 87
e-post folkare.fsf@telia.com

Förslag till

DAGORDNING för Folkare Släktforskarförenings årsmöte 2013

1. **Mötets öppnande**
2. **Fråga om årsmötet är stadgeenligt utlyst**
3. **Fastställande av dagordning**
4. **Val av mötesfunktionärer**
 - a. Val av ordförande för mötet
 - b. Val av sekreterare för mötet
5. **Val av två justeringsmän, tillika rösträknare**
6. **Fastställande av röstlängd**
7. **Rapporter**
8. **Skrivelser**
9. **Verksamhetsberättelse 2012**
10. **Kassörens rapport**
11. **Revisorernas berättelse**
12. **Ansvarsfrihet för styrelsen**
13. **Val**
 - a. Val av ordförande 1 år
 - b. Ledamöter till styrelsen
3 ordinarie + 1 suppleant 2 år
 - c. Adjungerad(e) till styrelsen 1 år
 - d. Två revisorer 1 år
 - e. Två revisorssuppleanter 1 år
 - f. Två redaktörer till An-Siktet 1 år
 - g. Valberedning, tre ledamöter, en sammankallande 1 år
14. **Fastställande av årsavgift för Folkare Släktforskarförening år 2014**
15. **Dalarnas Släktforskarförbund**
 - a. Verksamhetsår 2012
 - b. Val av ledamöter för 2013
2 ordinarie + 2 suppleanter 1 år
16. **Bergslagssamverkan**
 - a. Verksamhetsår 2012
 - b. Val av ledamöter för 2013
2 ordinarie + 2 suppleanter 1 år
17. **Släktforskardagarna 2013, Köping**
 - a. Representanter
 - b. Föreningsbord
18. **Övriga frågor**
19. **Avslutning**

Folkare Släktforskarförening

VERKSAMHETSBERÄTTELSE 2012

Styrelsen för Folkare Släktforskarförening (FSF) lämnar härmed verksamhetsberättelse för verksamhetsåret 2012-01-01 -- 2012-12-31.

Folkare Släktforskarförening är sedan år 1988 ansluten till Sveriges Släktforskarförbund och sedan 1999 även ansluten till Dalarnas Släktforskarförbund som är en sammanslutning av släktforskarföreningar i Dalarna.

Styrelse, revisorer och valberedning

Styrelsen har sedan årsmötet 2012-03-22 bestått av:

Birgitta Larhm	ordförande (2012-2013)
Britt-Marie Nygård	vice ordförande (2012-2013)
Monika Pettersson	sekreterare (2011-2013)
Monica Burman	kassör (2011-2013)
Elisabet Eldh	materialförvaltare (2012-2014)
Barbro Vikström	suppleant (2012-2014)
Hans Forsmark	suppleant (2011-2013)
Marie Gladh	adjungerad (2012-2013)
Sylvia Lundewall	adjungerad (2012-2013)
Johnny Eriksson	adjungerad (2012-2013)

Ordinarie revisorer har varit Gösta Söderberg och Nils Käcko med Marianne Eriksson och Christine Olson som revisorssuppleanter.

Valberedning har varit Bengt-Ove Andersson, Ingemar Jansson och Berit Nylén Åkergren, med Bengt-Ove Andersson som sammankallande.

Medlemsantal

Den 31/12 2012 var vi 306 medlemmar, att jämföras med 318 den 31/12 2011, en minskning med totalt 12 medlemmar.

Styrelsemöten

Styrelsen har under verksamhetsåret hållit 11 protokollförda sammanträden, sammanträdena har hållits i forskarlokalen Garmakaregatan 5 Avesta.

Dalarnas Släktforskarförbund

Under året har Birgitta Larhm och Barbro Vikström varit ordinarie ledamöter i styrelsen för Dalarnas Släktforskarförbund. Ingen verksamhet har förekommit under år 2012.

Bergslagsföreningar i samverkan

Under året har Birgitta Larhm och Barbro Vikström varit ordinarie representanter i Bergslagssamverkan med Marie Gladh och Monica Burman som suppleanter.

Vi i FSF har inte kunnat närvara vid sammankomsterna under året.

Ekonomi

Föreningens ekonomi är stabil. Vi hoppas att föreningens medlemmar skall se fördelen med att kunna teckna forskarkort och sitta i lokalen och ha tillgång till allt som vi behöver i vår forskning.

Vi har som tidigare år delat ut en stor del post *till fots* och har på detta sätt kunnat hålla nere portokostnaderna. Vi tackar de personer som har ställt upp och promenerat.

Medlemsmöten och träffar

- 17 mars **Släktforskningens dag**, tema Barn, skolor och skolarkiv. I Avesta kommunarkiv.
- 22 mars **Årsmötesförhandling** i Fridolinsalen Avesta bibliotek och föreläsning av **Calle Lindström, Lindesberg** under rubriken **"Oäkta barn – fader okänd"**
- 12 april Fridolinsalen Avesta bibliotek. **"Hur släktforskar man med kartans hjälp"** med föreläsare **Karl-Ingvar Ångström, Härnösand**
- 14 april Föreningens 25-årsjubiléum. Firades i Studieförbundet Vuxenskolans lokal.
- 12 september **Anders Sigmundsson** från Falun berättade om den tid, som han hade varit anställd som s.k. "plit" i Falu fängelse.
- 10 oktober **Helge Eriksson** f.d. polis berättade om "Polisen före och efter förstatligandet 1965".
- 10 november **Arkivens dag**. Tema "Framtiden". Forskarlokalen var öppen.

Under våren var forskarlokalen öppen måndagar under kvällstid och några personer kom varje gång och pratade släktforskning.

Under hösten var lokalen öppen en onsdag kväll i månaden.

Under tiden maj t.o.m. augusti hade föreningen två personer till hjälp genom Arbetsförmedlingen, Ulla Oghammar och Maritta Blomster. Under den tiden hann dom bl.a. med att förteckna alla våra mikrokort, att registrera in andra släktforskarföreningars medlemstidningar och att registrera en stor del av vårt bibliotek.

Under året har några av styrelsens medlemmar varit engagerade i Sveriges Släktforskarförbunds projekt "Namn åt de döda (NÅDD)" som syftar till att registrera alla som avlidit i Sverige under åren 1901 – 1946 samt att komplettera och rätta Sveriges dödbok 1947 – 2009. Arbetet fortsätter även under år 2013.

Släktforskardagarna i Gävle

Under Släktforskardagarna i Gävle 25-26/8 deltog Barbro Vikström, Birgitta Larhm, Britt-Marie Nygård och Sylvia Lundewall.

Vid middagen på lördagskvällen fick föreningens ordförande Birgitta Larhm motta hedersdiplom, från Sveriges Släktforskarförbund för sitt långa och outtröttliga arbete för släktforskningen.

An-Siktet

Medlemsbladet An-Siktet har under året utkommit med 4 nummer, varav nr 3-4 var ett dubbelnummer. Tidningen har skickats till föreningens medlemmar men även till andra släktforskarföreningar och institutioner inom Sverige och Finland.

Redaktionen har under verksamhetsåret bestått av Barbro Vikström och Birgitta Larhm. Redaktörerna vill framföra ett tack till de personer som genom sina bidrag har gjort vårt medlemsblad varierande och läsvärt. Från och med 2009 trycks vårt medlemsblad hos Centrum Tryck i Avesta.

Hemsidan

På FSFs hemsida får föreningens medlemmar fortlöpande information om verksamhet mm. Hemsidan är ett forum för att underlätta kontakterna med varandra och andra forskare. Hans Groth har varit redaktör för hemsidan sedan starten. Adressen är www.avesta-hasse.se/folkare/

Bibliotek

FSF har fått ett stort antal böcker och uppsatser från medlemmar. Dessa litteraturgåvor finns efter registrering tillgängliga till hemlån för medlemmar. Vi vill framföra ett stort tack för gåvorna.

Arkiv

FSF erhåller medlemsblad från andra släktforskarföreningar i Sverige och Finland. Dessa är registrerade och insatta i pärmar som finns i vår lokal.

Avesta kommunarkiv

Våra handlingar såsom ekonomihandlingar, protokoll, släktutredningar mm finns arkiverade i Avesta kommunarkiv.

Slutord

Styrelsen vill tacka medlemmarna för det förtroende som visats oss under det gångna året. Vi vill även framföra ett tack till Kultur Avesta och SV Studieförbundet Vuxenskolan för gott samarbete under det gångna året.

Vi vill även framföra ett stort tack till dem som har skänkt dator, skrivare, böcker mm till föreningen.

Avesta i februari 2013

Birgitta Larhm

Britt-Marie Nygård

Monica Burman

Elisabet Eldh

Monika Pettersson

Hans Forsmark

Barbro Vikström

Redan i 3-4-årsåldern gick Björn runt med farmor i byn!

av Birgitta Larhm

Släktforskning är idag en stor folkrörelse, den moderna människan som flyttar och rör sig över både inom och utomlands, har ett behov av att finna sina rötter.

Björn Engström

Och många vill finna svar på frågor. Hur fick jag mitt efternamn? Vem var den förste som tog det namnet? Varför heter släktgården som den heter? Vad sysslade mina förfäder med?

Ibland fastnar man, kanske prästen som skrev i husförhörlängden i början av 1800-talet hade blivit darrig på handen. Då kan det bli det svårt att tyda handstilen.

Har man problem då kan man kontakta Björn Engström i byn Klockarnäs i Envikens socken. Han är 56 år och har sysslat med släktforskning i närmare 50 år.

Släktforskning hans stora hobby

Redan i 3-4-årsåldern gick Björn runt med farmor i byn, snappade upp, fick titta på gårdshandlingar och därmed väcktes hans forskarintresse.

Sen dess har släktforskning varit hans stora hobby, för att inte säga passion. Gymnasiet gick han i Falun. Då blev släktforskandet mera omfattande. Efter skolan gick han till biblioteket och tittade i kyrkböckerna, som vid denna tid fanns mikrofilmade.

Inventering av släkter i Enviken och Svärdsjö

Så började han förteckna släkt efter släkt. Björn säger: ”Efter Enviken och Svärdsjö fortsatte jag med andra grannsocknar. Idag har jag drygt 80 000 personer i min dator. Jag har faktiskt skrivit in alla för hand. Det finns några personer som har ännu fler namn i sina databaser än vad jag har.”

Inte bara masar och kullor finns med i hans dator utan även folk från angränsande landskaps socknar, gästrikare, hälsningar och värmlänningar.

Dagens forskning är digital

Med tiden blev det enklare att släktforska, först kom mikrofichen, sedan digitaliserades kyrkböckerna. Och idag kan man faktiskt sitta hemma och släktforska. Numera är vanliga kyrkböcker som är sekretessfria, husförhörslängder, födelse, vigsel och dödböcker, tillgängliga digitalt.

Det var mormonerna som först filmade av Sveriges kyrkböcker. Och som tack fick Riksarkivet en uppsättning av filmerna. Kopior av filmerna fick vi därefter låna från länsbiblioteken. Senare lades filmerna över på mikroficher och vi forskare kunde låna direkt från SVAR i Ramsele.

Den som släktforskar får även vara beredd på mer eller mindre besvärande överraskningar. Kanske det står i husförhörslängden att någon förfader kommit i klammeri med rättvisan eller uppträtt berusad. Det var sådant som prästen inte var sen att notera men som är till glädje för oss nutida forskare.

Riddarhuset för adeln

De flesta svenskar som släktforskar finner att de härstammar från enkla bondesläkter. Våra förfäder brydde sig kanske inte så mycket om sina släkttavlor. Med ett undantag och det är adeln. Med dem har släktforskningen i Sverige mycket gamla anor. För vad är Riddarhuset med alla adelssläkter om inte ett rent släktforskningsinstitut? Det är ju adelns adelsmärke att hålla reda på sin fina släkt.

Adeln har ju alltid varit intresserad, det ligger ju i sakens natur. Men oftast är det bara på svärdssidan man håller reda på sina anor.

Släktskap med Daniel Westling

Björn Engström blev mycket uppmärksammad när han i en bok om Daniel Westlings anor konstaterade att prins Daniel i själva verket hade adliga anor, från släkten Svinhufvud, med intressen i Falu koppargruva. Men lika mycket härstammade han från svedjefinnar i Svartnäs, en gammal bruksort i Svärdsjö socken.

”Jag tittade efter sambandet mellan mig själv och släkten Svinhufvud och fann att även Daniel var släkt med Svinhufvud.”

TV, både svensk och utländsk, fick bege sig till Enviken för att intervjua Björn Engström om forskarrönen.

Är Daniel släkt med Gustav Vasa?

”Min nästa forskningsuppgift blir att ta reda på om Daniel också är släkt med Gustav Vasa. I så fall är prinsessan Viktoria och Daniel släkt med varandra.”

Det var inte så mycket av rojalistiska skäl som Björn Engström skrev sin bok om prinsen och hans av svedjefinnar och adels uppblandade blod. Han ser sig som aktiv folkbildare och hoppas att uppmärksamheten skall främja intresset för släktforskning.

Heltid som släktforskare

Björn Engström tror att han lagt ner ett arbete motsvarande 20 års heltid på släktforskningen. Han föreläser och har också författat ett studiematerial för studiecirklar.

Björn är mycket intresserad av olika former av kulturhistoria och även av våra kulturväxternas historia. Detta försöker han sprida genom artiklar och kurser.

Björn Engström kommer till Avesta

Björn kommer till Avesta tisdagen den 19 mars och berättar om finnar i Svartnäs och inte minst om prins Daniels anor. Därefter följer vårt årsmöte.

Släktforskardagarna 2013

Köping 23-25 augusti

Styrelsen rapporterar!

Under denna rubrik kommer medlemmarna att fortlöpande få information om styrelsens arbete.

Lördagsöppet

Lördagen den 26 januari var forskarlokalen öppen mellan kl 10.00-13.00. Ett stort antal medlemmar kom för att diskutera forskning och även få hjälp. Vi kommer att fortsätta med öppet en lördag i månaden och även hålla kvällsöppet.

Släktforskningens dag

Lördag 16 mars träffas vi i Vuxenskolans lokal, Myrgatan 3. Årets tema är: "Soldaten i slakten – till fots, till häst, till sjöss".

Vi behöver bli fler!

För att föreningen skall kunna fortleva måste vi bli fler medlemmar. Idag är medlemsantalet strax över 300 personer att jämföras med för tio år sedan då vi var 385 personer. För att kunna vara en livaktig förening vill det till att fler vill bli medlemmar. Du kan ju sälja in föreningen till vänner och bekanta som släktforskar.

Genom att presentera de aktiviteter som bedrivs i föreningen och de förmåner som man får som medlem kan vi få fler nya medlemmar.

Blir vi fler så kan det finnas möjlighet att hålla öppet fler kvällar men i dagsläget är det styrelsen som har tagit på sig denna uppgift men det går lika bra med någon eller några av våra duktiga forskare som bemannar lokalen.

Projekt i föreningen

I dagsläget håller vi på med projektet **NÅDD**, Namn åt de döda. Alla vill få tillgång till olika skivor men då vill det till att fler hjälper till. NÅDD skall utmynta i en ny "dödskiva" som då alla har nytta av men det behövs fler som hjälper till.

Ett annat projekt som vi i styrelsen vill dra igång är Gravstensinventering. När snön har försvunnit är det dags att ta med sig blanketter, måttband, penna och kamera och sätta igång. Vi har ett flertal kyrkogårdar i Avesta och grannkommunerna som behöver inventeras. Detta är också ett projekt som alla får glädje av! Om några år så är troligen ett stort antal gravstenar borta! Då är det så dags att börja fundera om någon har fotograferat farfars och farmors grav.

Forskarkort Internet

Du kan teckna forskarkort till Internet för en billig penning och även kvittera ut nyckel till lokalen och sitta och forska när det passar dig.

Kostnad:	12 månader	250 kr
	6 månader	150 kr
	3 månader	100 kr

Du får tillgång till **ArkivDigital och SVAR**.

Det går bra att betala in till Folkare Släktforskarförenings **Plusgiro 58 45 11-0** och notera förutom namn och medlemsnummer, mellan vilka perioder du vill att kortet skall gälla.

Nyckel till lokalen

Du kan även genom att kvittera ut nyckel sitta i lokalen och forska med hjälp av mikrokorten. Vi har mikrokort för Dalarna, från söder upp till Silkeborg, ett stort antal församlingar i norra Västmanland och några församlingar i Örebro och Gävleborg.

Medlemsblad från andra föreningar

Glöm inte att titta i medlemsbladen som vi får från andra föreningar. I dessa kan du få tips om både smått och stort och inte minst kontakter till dina anors hemtrakter.

Rabatt på böcker och skivor

Som medlem får du köpa böcker och skivor till rabatterat pris.

Nya medlemmar hälsas välkomna!

medlem 151
Christer Beijer

medlem 152
Berit Beijer

Bragegatan 16
774 41 Avesta

e-post christer.beijer@gmail.com

Soldat som bevistat många ock svåra campagnier

av Martin Svennar

Måns Månsson är den äldsta anfader och från längst bort kommande, som jag hittat i min forskning, på min mors sida, MM, FM, FF, MF. Han får mig osökt att tänka på knekten Vild och Yr, som det berättas om i Lars Widdings "Karolinerstit". Den unge Vild och Yr, som civilt hette Per Persson, eller något i den stilen rymde från sina fordringsägare efter att ha förlorat stora pengar på vadslagning. Han var dessutom alldeles för ung för att kunna bli soldat. Men enligt Widding hade han ett övertygande sätt och så var det säkert brist på soldater ibland. Vet inte av vilken anledning Måns värvade sig, men kanske var det att kronans

kaka var liten men säker. Han kom ju från trakter som är kända att vara upproriska och det var kanske nymodigt att kriga mot ryssen, i stället för dansken.

Han kom så småningom att tillhöra Frusens rote i Mora Compani, trots att han var boende i Orsa församling och i hans personakt kan man läsa om de olika äventyren han deltog i.

Familjen berikades med många barn och det är åtskilliga i trakterna, som kan räkna Måns Månsson som anfader.

Personakt

VIII:211 ryttare/soldat/korpral Måns Månsson

Blev högst 70 år.

Far IX:421 Måns Månsson

Mor IX:422 Danila Andersdotter

Född 1687 Röke sn, Göinge

Död 1757-01-07 Torrvål

Begravd 1757-01-09 Orsa

Äktenskap med Karin Hansdotter.

Maka VIII:212 född 1685 Hedemora död 1763-07-08 Torrvål

Vigsel 1717-04-24 Orsa

Son Hans Månsson, född 1718 Torrvål död Arbrå X-län

Son Slott Måns Månsson född 1719 Torrvål, bosatt/gift Maggås

Son Anders Månsson född 1722-12-03 Torrvål

Dotter Karin Månsson född 1724 Torrvål

Dotter VII:106 Stina Månsson född 1725-10-21 Torrvål död 1809-09-12 Maggås

Son Hindric Månsson född 1728-08-31 Torrvål död 1743-06-11 Torrvål

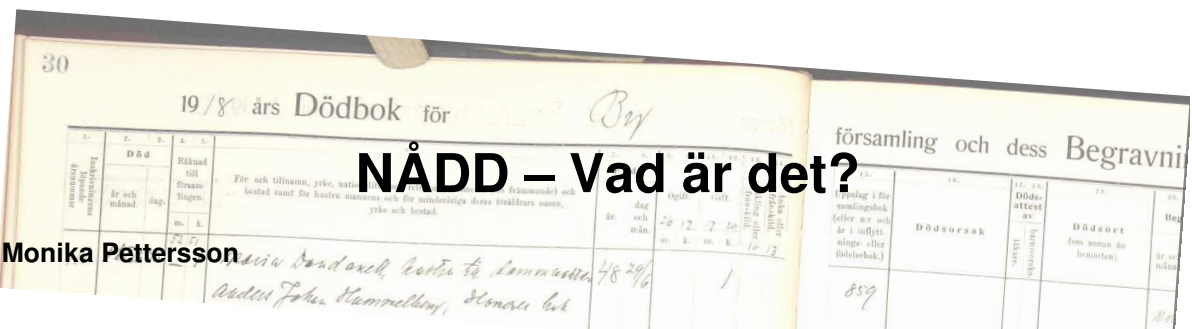
Noteringar

Begaf sig vid tretton års ålder i krigstjänst ock blef då ryttare vid Norra Skånska Kavalleri Regimentet. Bevistat många ock svåra campagnier, varit med högstsälig Kung Carl d XII till Bender. Blef då fången hos turken vid pass tre månader. Varit jemväl uti Serbien ock Uckranien. Begaf sig på flykt därifrån ock kom så hit till Sverige 1714. Begaf sig åter under krigstjänsten, nämligen till soldat i Frusens Rote i Mora socken ock under samma tid begaf han sig uti ett Christeligt Äktenskap med sin i sorgen efterlämnade maka Karin Hansdotter från Hedemora, med vilken han i god sänja ock kärlek sammanlevvat i 39 och trekvarts år, aflat tillsammans 6 barn, 4 söner ock 2 döttrar, af vilka 2 söner ock en dotter lefva, de andra är för detta i Herranom aflidna. Blef sedan corporal för Bältares Rote. Bevistat även campagnien uti Norge ock Sundsborg, därest han blef bleserad i låret ock när han således uti några ock trettio år under krigstjänsten varit, ock där många svårigheter uppstått, erhöill han omsider ett nådigt afsked. Vad eljest hans allmänna lefverne beträffar så har han nu

i många år lefvat stilla, enfaldigt ock sagtmodigt, samt väl kommit överens med sina grannar, barn ock anhöriga. Angående hans sjukdom, så har han i många år dragits med ett svårt bröst, förliden nyårsdag (1757) bevistade han gudstjänsten här i kyrkan ock begick då den heliga nattvarden. Tisdagen därpå måste han intaga sängen ock blef då af samma sjukdom svårare angripen, att han ej stort kunde sig förmå, dock har han under sin sjukdom haft Gudelige verser ock böner för sig ock till en salig hädanfärd sig väl ock Christeligt berett, afled förliden fredags afton, då han här i världen in emot 70 år lefvat.

Denna personbeskrivning har prosten Johannes Gezelius skrivit. Denne var född i Falun 31/3 1698 och död i Orsa 22/5 1767. Han var pastor i Lima 1733, kom som pastor till Orsa 1746 och blev där prost 1757.

Källa: Orsa dödbok FII:3 sid 41

NÅDD – Vad är det?

av Monika Pettersson

Sveriges Släktforskarförbund har startat ett projekt som syftar till att registrera alla, som avlidit i Sverige under åren 1901–1946 samt att komplettera och rätta Sveriges dödbok 1947–2009.

Projektet heter ”Namn åt de döda” vanligen förkortat NÅDD.

Folkare Släktforskarförning har ”adopterat” By och Grytnäs församlingar och vi är några personer, som under 2012 har sysslat med att NÅDD:a.

Vad gör vi då?

Vi utgår från dödboken där vi ser vilka som avlidit under perioden. Där står också angivet var personerna bodde på dödsdagen, deras födelsedatum och civilstånd.

Men är då dessa uppgifter riktiga?

Ja, i de flesta fall. Vår uppgift är att ta reda på var personen i fråga föddes och datum för civilståndet, om det nu var giftermål, skilsmässa eller partners död.

Då är det bara att börja med den senaste, ”frisläppta” församlingsboken och försöka hitta personen, vilket kan ta sin lilla tid om man ex.vis söker Erik Andersson i Skogsbo. Men det är bara att leta och plötsligt händer det, man hittar personen. Var var då Erik född? Jo inte i Grytnäs utan i Hedemora landsförsamling. Dags att leta i födelseboken för den församlingen och i de flesta fall stämmer det med vad som står i församlingsboken. Sen var ju Erik gift också när

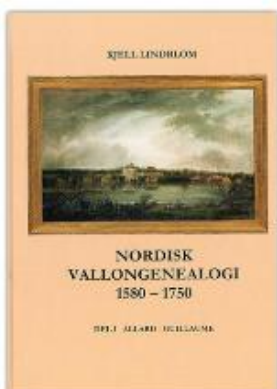
han avled. Jaha det skulle man ju ha antecknat när man hittade honom, men eftersom det inte blev gjort, var det bara att leta på honom igen. Då var en person klar.

Så ”enkelt” är det ju i de flesta fall, men ibland kan det bli lite knivigare. Frånskilda ställer till det eftersom det noteras i samma kolumn som änka eller änking. Då får man utnyttja alla tillgängliga hjälpmedel där t.ex folkräkningarna kan vara till stort gagn. I värsta fall får man kontakta respektive församling.

Jag hade en person i By och där stod det att han var född i Säffle. Jag letade i födelseboken för Säffle både för det år som angetts och även åren runt om. Men han fanns inte. Då var det bara att gå tillbaka till församlingsboken och följa honom bakåt (han hade flyttat en hel del) tills jag kom fram till den längd, där hans föräldrar fanns vid födelsetiden. Inte var det i Säffle heller, det var i Sunne församling. Han hade *flyttat* från Säffle till By, men han var född i Sunne.

Så kan det gå till för att få fram de rätta uppgifterna till CD-n Sveriges Dödbok.

Som ni förstår tar det sin tid och vi vill gärna bli flera, som arbetar med det här projektet. Vanligen är vi i lokalen ungefär varannan måndag, men om du tycker det här låter intressant, så hör av dig till någon av oss hälsar Barbro, Britt-Marie, Birgitta och Monika.

Nordisk Vallongenealogi 1580-1750

Kjell Lindblom, författaren till Vallonsläkter under 1600-talet, har nu utkommit med en utökad nyutgåva – Del 1 av Nordisk Vallongenealogi 1580-1750.

Uppslagsverket innehåller utdrag ur arkivalier som domböcker, hammartingsprotokoll och personaleberättelser (eftermälen efter avlidna) mm.

I boken finns med ett 80-tal Vallonsläkter och drygt 600 st familjetabeller.

Pris för medlem 360 kr, icke medlem 380 kr

Källa: Sveriges Släktforskarförbund, Rötter www.genealogi.se

Indelningsverket

av Birgitta Larhm

Indelningsverket inrättades på 1680-talet under Karl XI:s tid. Det räknade 18.000 fotsoldater och 8.000 ryttare i det egentliga Sverige, medan Finland ställde upp 7.000 fotsoldater och 3.000 ryttare. Dessutom hade flottan 3.600 båtsmän i Sverige och 600 i Finland.

Alla dessa soldater fick inom sina vapenslag en god utbildning under den karolinska tiden. Fotsoldaterna fick lära sig handgreppen med musköter och pikar och skjuta mot figurer. De lärde sig också att strida i större och mindre förband och att storma befästningar. Övningarna bedrevs under de årliga regementsmötena men också vid kompani- och korpralsmöten. Nyantagna rekryter fick särskild övning av sina korpraler.

Vid generalmönstringarna, som i allmänhet hölls vart tredje år, brukade kungen pröva soldaternas handgrepp och skicklighet. Då visiterades också mundering och utrustning, detta framgår i de militära rullorna.

Karl XI ville att hans soldater skulle lära sig god soldattukt, flitigt bruka salighetsmedlen och regelbundet förhöras i kristendomskunskap. Han ville också att soldaterna skulle lära sig läsa och skriva. Att ha soldater som inte kunde läsa skrivna order kunde bli en katastrof. I protokollen från slutet av 1600- och början av 1700-talen framgår det att en tredjedel av knektarna då var läskunniga.

Det var med en välutbildad och välutrustad armé som Karl XII drog i fält år 1700. Regementsmötena och generalmönstringarna fortsatte under 1700- och 1800-talen. Större delen av regementsmötet gick åt till exercis, då man övade handgrepp och gevärsföring. Muskötexercisen krävde inte mindre än 60 handgrepp, av vilka 40 gällde laddningen. Det andra huvudvapnet var piken som fordrade 44 handgrepp och kroppsrörelser.

På 1820-talet förenklades gevärskonstruktionen, så att bara 12 handgrepp blev nödvändiga och då lärde sig soldaterna att skjuta 2–3 skott i minuten. Man övade också marscher i strama linjer över heden. Det gällde att lära soldaterna pli och att "med rakt huvud frimodigt gå sin fiende under ögonen". Soldatinstruktionen innehöll också många moraliska krav.

På Rommehed, Dalarnas regementes övningshed, pågick de militära övningarna på 1800-talet från början av maj till ett stycke in i juli. Övningstiden började kl 6 på morgonen och pågick till kl 20 på kvällen med avbrott för måltider.

Dessutom hade soldaterna ledigt 4 timmar mitt på dagen. Under skjutövningarna sköt varje man 50 skott mot tavla. Man övade också mycket i skogsterräng. Medan männen förde ett hårdande och rätt behagligt kamratliv på heden, måste deras hustrur ensamma svara för skötseln av jordbruket och barnen på torpet.

I Dalarna hade rotebönderna inte skyldighet att ställa upp med soldattorp utan här skulle legan (betalning) på grund av detta vara högre. Soldaterna var tvingade att själva ordna boende för sig och familjen. Hade de möjlighet så kunde de bo hemma hos någon av kontrahenternas föräldrar eller så fick de ordna boendet på annat sätt.

I Grytnäs socken kan man läsa i kyrkboken att soldaten "äger egen stuga" men i By och Folkärna är det ofta fattigfolk, torparsöner och utomäktenskapliga söner som blir soldater.

På grund av att vi inte har soldattorp är det många gånger lite svårt att finna "våra" soldater eftersom de kunde bo var det passade dem.

I och med att Indelningsverket avskaffades 1901 så blev det många indelta soldater kvar i "tjänst". I Dalarna fanns det en kamratförening för gamla indelta soldater, den enda föreningen som inte fick några nya medlemmar utan föreningen avvecklade sig själv på grund av att knektarna avled.

Folkare kompani med nummer 2 inom Västmanlands regemente hade tidigare namnet Öfverste Lieutnantens Compani. Det var totalt 150 rotesoldater i Folkare kompani. I Hedemora 57 rotar, Grytnäs 22 rotar, Folkärna 39 rotar och By socken 32 rotar. Hedemora hade soldatnummer 1-57, Grytnäs nr 58-79, Folkärna nr 80-118 och By socken nr 119-150.

Litteraturtips:

Elfred Kumm, *Indelt soldat och rotebonde*
Lars Ericson Wolke, *Soldatforska! Hur jag finner mina militära förfäder* (finns att köpa från FSF)
C. Grill, *Statistiskt sammandrag af Svenska Indelningsverket*
Sveriges Släktforskarförbunds årsbok 1988, *Båtsmän, ryttare & soldater*

Övriga tips:

FSF:s hemsida www.avesta-hasse.se/folkare,
Soldatnummer- och namnförteckning över indelta soldater i Folkare Kompani

Centrala Soldatregistret i Skövde

Centrala Soldatregistret för också minnen vidare via närmare 300 inspelade intervjuer med barn till soldater.

– Detta är viktig information, innan det helt glöms bort, säger Björn Lippold.

Garnisonsmuseet, där Björn Lippold lägger 40 procent av sin tid, beskriver den militära verksamheten i Skövde och Skaraborg och hur den på olika sätt påverkat staden och bygden. Garnisonsmuseet har även en databas med över 26.000 bilder från de olika förbandens verksamheter i Skövde och Skaraborg.

FAKTA Centrala Soldatregistret

Centrala Soldatregistret och dess sökdataas innehåller för närvarande information om cirka 344.000 soldater som antagits som soldater mellan åren 1682 och 1901, tillhörande ”Yngre indelningsverket” och denna organisation. Databasen sköts i samarbete med DIS (Föreningen för Datorhjälp i Släktforskningen), som bildades 1980.

Det är mycket enkelt att söka i Centrala Soldatregistret. Totalt finns det möjlighet att fylla i sju olika fält, men ofta räcker det med soldatens efternamn för att få ett svar. Det man kan fylla i är soldatnamn, ”släktnamn”, född, död, hustru, född (hustrun) samt socken (för roten).

Allt detta finns även i engelsk version. Det finns även möjlighet att på plats i Skövde söka i databasen för Centrala Soldatregistret måndag till torsdag klockan 12–16. Då kan man även få personlig service.

Observera att Soldatregistret är en andrahandskälla. *Användaren ansvarar själv för kontroll av uppgifterna mot originalkällorna.*

På hemsidan för Soldatregistret finns även mycket god läsning om soldatens förutsättningar med familj och yrke. På hemsidan finns även en litteraturlista och en imponerande militärhistorisk ordlista.

Soldaterna byggde Göta kanal

Det var kung Carl XI som skapade indelningsverket den 4 december 1682. Indelningsverket upphörde den 31 december 1901.

Det var oftast bönderna som föreslog vem som bäst passade som soldat för just deras soldattorp. Definitivt antogs soldaten vid generalmönstring då

försvarets företrädare godkände den föreslagna personen. Soldatyrket gick ofta i arv.

Soldathustrun hade ett stort ansvar för torpet när mannen var kommenderad till någon av sina olika uppgifter. Och det handlade inte enbart om krig. Bland annat var många soldater med om att bygga Göta kanal 1810–1832. Omkring 57.800 man från 16 regementen gjorde då sju miljoner dagsverken å tolv timmar om dagen.

Många militära övningar hölls i Revingehed och Ljungbyhed.

Den indelte soldaten drog sig som regel tillbaka vid 50 års ålder. Väl hemma igen i socknen ansågs soldaten som en välutbildad person ”som sett sig om i världen” och anställdes gärna som kyrkoskrivare eller fjärdingsman. Han hade god status, hade skaffat sig ett yrke och han kunde ju både läsa och skriva.

Under slutet av 1800-talet hade många soldater sin lön insatt på bankkonto. Detta räddade många soldater från fattigdom och de kunde köpa loss sina små soldattorp från bönderna.

De som ”tog avsked” som soldat hade även en möjlighet att få pengar från Vadstena krigsmanshuskassa (som inrättades av drottning Kristina 1640-talet). Dessa pensionärer kallades för ”gratialister”.

Att söka i Centrala Soldatregistret är mycket enkelt. När man fått ”träff” visas ett ”aktnummer” i ett grått fält. Klickar man i detta fält får man uppgifter om när soldaten är född och död, regemente, kompani, socken och rote. Vill man sedan gå vidare i sin forskning finns det uppgifter om vem som ansvarar för det lokala registret där soldaten hör hemma, exempelvis Skånes knektregister. Skriv då ett e-post eller ett brev och be om mer information om din soldat. Finns det färdig forskning kostar det en liten slant per akt – och det kan det ju vara värt...

– Ofta ligger det ju mycket arbete bakom den information man får, säger Björn Lippold.

Som källa till artikeln har används:

Hemsidan för Centrala Soldatregistret i Skövde <http://www.soldatreg.se/>

Mer att läsa om soldater hittar du under: Krigsarkivet <http://www.riksarkivet.se>
Indelta soldater – indelningsverket: www.algonet.se/~hogman/slsoldat.htm

Min fader var en ung soldat ...

av Barbro Vikström

Min far gjorde sin värnplikt 1926 och i hans efterlämnade inskrivningsbok finns alla uppgifter om hans tid i det militära. Tider för värnplikt, rep-övningar och beredskapen, liksom skjutresultat, blodgrupp och annat för krigsmakten relevant. Vitsord inte att förglömma. Utdraget nedan är en del av den minneslista över vad den värnpliktige *har att iakttaga vid mobilisering.*

210 Vikström vid I19 i Boden

III. Den värnpliktiges utrustning

a) Beväringssman

12. Varje beväringssman som innehar *fullgoda, modellenliga uniformspersedlar*, såsom mössa (hatt, pälsmössa), vapenrock, byxor, kappa osv., *bör* medföra dessa.

Dessutom *bör* beväringssmannan medföra minst 2 *skjortor* (om möjligt av ylle), 3 *par ullstrumpor* med korta skaft, 1 *par kalsonger* (om möjligt av ylle), 1 *par stövlar* (snörstövlar eller kängskor med skoband, för beridna ridstövlar eller kängskor med skoband och benläder)¹, 1 *par skor* (kängskor)¹ och *dricksflaska*.

Vid mobilisering under senhösten eller vintern *bör* han, om tillgång därtill finnes, dessutom medföra 1 *par långa strumpskaft av ylle, civil livpäls av samma slag som modellenlig dylik samt ett par skidor med tillbehör.*

Vid inmönstringen på utrustningsorten inlöser kronan ovanstående av beväringssmannen medförda *persedlar*, om de äro fullt krigsdugliga och, där modell finnes fastställd, modellenliga.

13. Beväringssman, som skall tjänstgöra i befattning av *officers eller underofficers tjänstegrad eller tjänsteklass, bör*, därest förhållandena det medgiva, skaffa sig till befattningen hörande

uniform samt, om han skall tjänstgöra såsom officer, även beväring.

14. Beväringssman

bör i fält medföra *handduk, hängslen, klädesborste, näsduk, skoborste, och skosmörja i ask* samt

får medföra *kikare, kompass, kartfodral, andaktsbok, anteckningsbok, ur m. m.,* såvitt sammanlagda vikten icke överstiger 0,6 kg.

Fördelaktigt är om inkallad beväringssman medför samtliga i detta moment nämnda *persedlar*, vilka icke tillhandahållas av kronan, samt dessutom för resan till utrustningsorten livsmedel för en eller två dagar.

Här hoppar jag över vad landstormsmännen *bör* ha med sig och fortsätter med beväringarna.

c) Föreskrifter gällande såväl beväringssman som landstormssman.

22. Varje värnpliktige *skall* vid inställelsen – förutom *order om krigstjänstgöring*, om sådan erhållits – medföra:

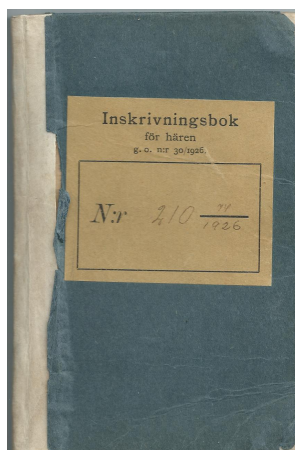
inskrivningsbok;

de instruktioner o. d., som den värnpliktige under sin tjänstgöring eventuellt tilldelats;

den, som haft fast anställning vid krigsmakten, eller som är förordnad till befäl vid landstormen, jämväl *sina militära förordnanden, betygs handlingar och dylikt;*

den, som är inskriven å sjömanshus, sin *sjöfartsbok* samt

kam, kniv (fällkniv), nåltyg, tandborste och tvål, allt under förutsättning att ifrågavarande effekters medförande icke försenar inställelsen.

0,6 kg grejer utöver de man *bör* ha är inte mycket men det kanske blir tillräckligt att släpa på i alla fall. Flera skjortor och strumpor är naturligtvis bra för de kanske måste tvättas ibland. Men man undrar ju om det är tänkt att endast 1 par kalsonger ska räcka hela kriget.

¹ Vintertid är av synnerlig vikt, att skodonen äro *rymliga*, rymmande minst två par strumpor eller ett par strumpor och ett par ull- eller raggssockor, och lämpliga för skidåkning, samt att strumporna äro *tjocka* och i övrigt av fullgod beskaffenhet.

Efterlyser uppgifter om gruppfoto

av Birgitta Larhm

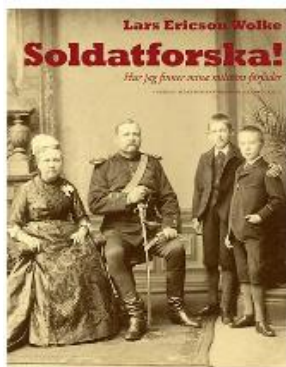
Finns det någon som kan berätta litet om detta foto? Troligen sjukvårdssoldater eftersom de bär bindel med kors på ärmen. Eftersom kortet är taget av fotograf i Sala/Heby så tror jag att det är soldater vid Västmanlands regemente.

Fotot är uppsatt på väggen i släktforskarlokalen, Garmakaregatan 5, så för dem som har vägarna förbi, ta och titta lite närmare.

Stämpel på fotot: E. Rodén Sala, filial Heby
Fotot inköpt sommaren 2012 hos Erikshjälpen i Hedemora.

Upplysningar om fotografiet kan lämnas till någon av redaktörerna. Adresser finns på sid 2.

Soldatforska! Handbok nr 4.
Författare: **Lars Ericson Wolke**

En handbok om hur du kan finna dina militära förfäder. Här ges tips om forskning efter 1500- och 1600-talens knektar, om 1700- och 1800-talens indelta soldater och båtsmän, om 1800-talets beväringar och om 1900-talets värnpliktiga.

Baspris: 265 SEK Medlemspris: 235 SEK

Källa: Sveriges Släktforskarförbund, Rötter www.genealogi.se

Program våren 2013

Öppet Hus, forskarlokalen Garmakaregatan 5

Lördag 26 januari kl 10.00 – 13.00

Visning av SVAR och Arkiv Digital samt släktforskningsprogrammen DisGen och Min Släkt

Öppet Hus, forskarlokalen Garmakaregatan 5

Lördag den 16 februari kl 10.00 – 13.00

Visning av SVAR och Arkiv Digital samt släktforskningsprogrammen DisGen och Min Släkt

Sportlovsveckan öppet för skolungdom och andra intresserade,

forskarlokalen Garmakaregatan 5

Onsdag 27 februari kl 13.00 – 16.00

Torsdag 28 februari kl 13.00 – 16.00

Öppet Hus, forskarlokalen Garmakaregatan 5

Måndag 4 mars kl 17.00 – 19.00

Släktforskningens dag, Vuxenskolan, Myrgatan 3

Lördag 16 mars kl 10.00 – 13.00

Tema: "Soldaten i släkten – till fots, till häst, till sjöss".

ÅRSMÖTE, Avesta bibliotek, Fridolinsalen

Tisdag 19 mars kl 18.00

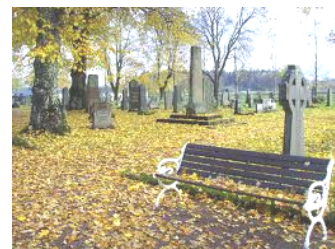
Föreläsning av Björn Engström:

Prins Daniels rötter bland svedjefinnar, bergsmän och bönder – i bl.a. Svartnäs, Svärdsjö, Husby, Garpenberg och Grangårde.

Öppet Hus, forskarlokalen Garmakaregatan 5

Lördag 13 april kl 10.00 – 13.00

Information om NÅDD och Gravstensinventeringen

Öppet Hus, forskarlokalen Garmakaregatan 5

Tisdag 23 april kl 17.00 – 19.00

BERGSLAGSMÄSSAN

för

SLÄKT o HEMBYGDSFORSKARE

på Masugnen i Lindesberg

lördagen 9 mars 2013

10 till 16

Föreläsar-
tema:

Järnet

FÖRELÄSNINGAR

- 11:00 Bergsbruk i det äldre Bergslagen
Ing-Marie Pettersson-Jensen (Pim)
- 13:00 Bergsmännen i våra arkiv
Håkan Henriksson
- 15:00 Gamla järnstämplor
Åke Grankvist

